

ВИСНОВОК

**Національного університету «Чернігівська політехніка»
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Смирнова Івана Михайловича
на тему: «Механізми державного управління системою надання
соціальних послуг в умовах децентралізації владних повноважень»
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування**

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науково-дослідними роботами.

Сучасний етап розвитку України як незалежної та соціальної держави відбувається в умовах суспільної та економічної кризи, що спонукає органи державного управління до пошуку шляхів оптимізації соціальних видатків, осучаснення та підвищення ефективності системи надання соціальних послуг як важливої складової соціального захисту населення. Сьогодні існує нагальна потреба в економії, раціональному використанні бюджетних коштів шляхом розроблення та впровадження ефективних і дієвих механізмів державного управління системою надання соціальних послуг.

Активна фаза російської агресії та масштабні руйнування соціальної інфраструктури – це виклики, які постають перед Україною на сучасному етапі розвитку. Державна соціальна політика покликана стати модернізація вітчизняної системи надання соціальних послуг, ефективне функціонування якої мають забезпечити науково обґрунтовані механізми державного управління. Соціальні послуги повинні стати сучасним, визнаним у світі форматом надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які через інвалідність, вік, за станом здоров'я, соціальним становищем перебувають у складних життєвих обставинах, не можуть самостійно їх подолати.

У роботі охарактеризовано наукові підходи до визначення сутності механізмів державного управління системою надання соціальних послуг, аналіз дослідження свідчить про те, що різноманітні аспекти системи соціального забезпечення привертають увагу багатьох науковців. Теоретичні, практичні аспекти та проблеми становлення механізмів державного управління аналізувалися в наукових працях Авер'янова В., Бакуменка В., Бутка М., Ковбасюка Ю., Коротича О., Малиновського В., Нижника Н., Оболенського О. та ін. Для дисертаційного дослідження важливе значення мали наукові положення, висновки та пропозиції публікації у яких висвітлюється вказана вище тематика, а також конструктивні ідеї щодо вдосконалення системи надання соціальних послуг, викладені в працях Арістова І., Болотіної Н., Дубинич К., Кабаченко Н., Каліушко І., Косач І., Кравченко М., Міщенко К., Оліфіренко Ю., Попело О., Руденко О., Рудкевича І., Туленкова М., Ярошенко І. та ін.

Дослідження проблем надання послуг, необхідність адаптації системи надання соціальних послуг в Україні, що зокрема включає підвищення рівня доступності та якості соціальних послуг, а також розробку ефективних механізмів для відповідності послуг потребам населення, а також потреба розробки практичних рекомендацій щодо удосконалення процесів державного регулювання і контролю доводять актуальність дисертаційної роботи, визначають її мету, завдання, об'єкт, предмет, логіку проведення дослідження, наукову новизну та практичну значущість.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» за темами «Формування новітніх принципів децентралізації системи управління державою» (номер державної реєстрації 0114U004425) та «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах переформатування владних відносин» (номер державної реєстрації 0120U105292), під час виконання яких автором здійснена класифікація й теоретичне обґрунтування механізмів державного управління системою надання соціальних послуг, розкритті їх змісту, сутності.

2. Мета і задачі дослідження.

Метою дисертаційної роботи є визначення, теоретико-методологічне обґрунтування функціонування механізмів державного управління системою надання соціальних послуг в умовах децентралізації влади в Україні.

Для досягнення поставленої мети в процесі наукового дослідження поставлені такі завдання:

- охарактеризувати наукові підходи до визначення сутності механізмів державного управління системою надання соціальних послуг;
- систематизувати систему надання соціальних послуг та механізми державного управління з її функціонування;
- дослідити передовий закордонний досвід застосування в країні інструментів управління соціальними послугами, взаємодії державних органів і недержавних організацій у наданні таких послуг та визначити напрями їх впровадження в Україні;
- дослідити проблеми реалізації інституційного механізму державного управління системою надання соціальних послуг;
- проаналізувати особливості реалізації фінансового механізму державного управління системою надання соціальних послуг в умовах децентралізації владних повноважень;
- охарактеризувати кадровий механізм державного управління системою надання соціальних послуг;
- сформувати комплексний механізм державного управління системою надання соціальних послуг в умовах децентралізації владних повноважень;
- розробити модель реформування механізмів державного управління системою надання соціальних послуг у територіальних громадах;
- визначити напрями вдосконалення механізму державного управління системою надання соціальних послуг та сформулювати відповідні практичні рекомендації.

3. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Дисертаційна робота виконана здобувачем особисто, містить наукові положення і результати, які характеризуються як науково значущі з урахуванням потреб теорії та практики за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Основний науковий результат дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні нових та удосконаленні існуючих теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо реалізації механізмів державного управління системою надання соціальних послуг в умовах децентралізації владних повноважень.

Основні результати дисертаційної роботи, що характеризують новизну дослідження, полягають у наступному:

- охарактеризовано наукові підходи до визначення сутності механізмів державного управління системою надання соціальних послуг;
- систематизовано систему надання соціальних послуг та механізми державного управління з її функціонування;
- досліджено передовий зарубіжний досвід застосування в країні інструментів управління соціальними послугами, взаємодії державних органів і недержавних організацій у наданні таких послуг та визначити напрями їх впровадження в Україні;
- досліджено проблеми реалізації інституційного механізму державного управління системою надання соціальних послуг;
- проаналізовано особливості реалізації фінансового механізму державного управління системою надання соціальних послуг в умовах децентралізації владних повноважень;
- охарактеризовано кадровий механізм державного управління системою надання соціальних послуг;
- сформовано комплексний механізм державного управління системою надання

соціальних послуг в умовах децентралізації владних повноважень;

– розроблено модель реформування механізмів державного управління системою надання соціальних послуг в територіальних громадах;

– визначено напрями вдосконалення механізму державного управління системою надання соціальних послуг та сформулювати відповідні практичні рекомендації.

4. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків рекомендацій

Зміст дисертаційної роботи побудовано на відповідному первинному матеріалі, аналіз та узагальнення якого дозволили сформулювати основні наукові положення, висновки та рекомендації.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій підтверджується глибоким аналізом теоретичних та методичних розробок вітчизняних і зарубіжних учених, монографії, наукові публікації, звітні матеріали наукових досліджень, аналітичних матеріалів міжнародних організацій, інформаційних ресурсів мережі Internet, що дозволило компетентно виконати завдання, поставлені у дослідженні.

Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації базуються на матеріалах власних досліджень автора, логічно випливають із матеріалів дисертації та є науково обґрунтованими і чітко сформульованими.

Для досягнення поставлених в дисертаційному дослідженні завдань було використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи, а саме: структурно-систематичний метод, який забезпечив дослідження структури механізмів державного управління системою надання соціальних послуг, її складові та зв'язки між ними, з'ясувати відносини, повноваження та деталі між суб'єктами надання соціальних послуг, функції, які вони виконують; метод аналізу, який дозволив вивчити передовий вітчизняний та закордонний досвід розробки, впровадження наукових праць щодо механізмів державного управління системою надання соціальних послуг; хронологічний метод, який забезпечив деталізацію зміни механізмів державного управління соціальними послугами в системі надання таких послуг в Україні в історичній послідовності; метод історичної ретроспективи, який забезпечив вивчення еволюції механізмів державного управління системою надання соціальних послуг з моменту їх зародження на території країни до моменту проголошення незалежності України; метод екстраполяції, що дозволяє оцінити можливість впровадження елементів закордонного досвіду та механізмів надання соціальних послуг у вітчизняну практику реалізації механізмів державного управління; методи синтезу, моделювання та прогнозування, використання яких дозволило сформулювати напрямок модернізації системи надання соціальних послуг, та необхідність розроблення комплексного механізму державного управління цією системою; метод логічного сходження від абстрактного до конкретного і від конкретного до абстрактного, який дозволив сформулювати основні поняття, категорії, розширити й доповнити понятійно-категоріальний апарат дослідження, класифікувати та визначити їхню сутність і зміст механізмів державного управління системою надання соціальних послуг; методи узагальнення та програмного цільового призначення забезпечили формування напрямів вдосконалення механізмів державного управління системою надання соціальних послуг в Україні.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Ярослава Юрійовича полягає в тому, що основні положення дисертаційної роботи, отримані результати та висновки можуть бути використані у практичній діяльності державних установ та органів місцевого самоврядування з метою удосконалення регулювання і контролю за сферою використання земельних ресурсів.

Науково-практичні розробки та рекомендації автора було впроваджено у практичну діяльність: Чернігівської обласної державної адміністрації (довідка 12.03.2024 р. № 01-12/1124) в напрямку використання пропозицій щодо реформування в Україні системи надання соціальних послуг, розвитку вітчизняних державних інституцій у сфері соціального забезпечення та адаптація їх до стандартів Європейського Союзу; Головного управління Національної соціальної сервісної служби в Чернігівській області (довідка № 21/12-2024) при підготовці навчально-методичних комплексів і навчальних програм підвищення рівня професійної компетентності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з питань надання населенню державних послуг, зокрема в соціальній сфері, та дотримання європейських стандартів; Гончарівської селищної ради (довідка № 02-30/430 від 12.03.2024 р.) в частині надання доступних соціальних послуг у територіальних громадах і підвищення їх фінансової самодостатності. Науково-методичні розробки використовуються у навчальному процесі Національного університету «Чернігівська політехніка» (довідка № 101/11-676/ВС від 15.03.2024 р.).

6. Апробація результатів дослідження.

Основні положення дослідження, викладені в дисертації, оприлюднені на науково-практичних конференціях: Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Юність науки – 2021: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства» (м. Чернігів, 25-26 березня 2021 р.); Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Юність науки – 2022: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства» (м. Чернігів, 15-16 травня 2022 р.); Сучасна парадигма соціально-економічного розвитку України в умовах воєнного стану: XVIII Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 25 жовтня 2022 р.); Науково-практичній конференції з міжнародною участю «Національна безпека України в умовах воєнного стану» (м. Чернігів, 06-08 березня 2024 р.).

7. Повнота викладення основних наукових результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора.

Аналіз кількості наукових публікацій, повноти опублікування результатів дисертації та особистого внеску здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих самостійно й у співавторстві та зараховані за темою дисертації, засвідчив, що результати дослідження, викладені у дисертаційній роботі, отримані автором самостійно та повною мірою відображені в публікаціях, доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях.

Основні результати дисертаційної роботи опубліковані здобувачем самостійно та у співавторстві у 9 наукових працях, загальним обсягом 6,53 друк. арк., з яких автору належить 4,84 друк. арк., у тому числі 3 статті у наукових фахових виданнях України, обсягом 2,47 друк. арк., з них всі включено до міжнародних наукометричних баз даних, 2 статті у науковому виданні іншої країни обсягом 0,9 друк. арк., які включено до міжнародної наукометричної бази даних Web of Science, 4 праці апробаційного характеру обсягом 0,47 друк. арк.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях та виданнях, внесених до наукометричних баз даних:

1. Смирнов І.М. Особливості надання соціальних послуг в територіальних громадах в умовах війни. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*, 2022. №3(77). С. 133-138. (0,85 д.а.). представлено в таких наукометричних базах даних: *Index Copernicus International (Республіка Польща)*, фахове видання).

2. **Смирнов І.М.**, Шевченко О.М. Реалізація кадрового механізму державного управління системою надання соціальних послуг в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування* Публічне управління та адміністрування в Україні, 2022. 2023.№1, Том 34(77). С.208-212. (0,81 д.а.). *Особистий внесок автора: досліджено процес реалізації кадрового механізму державного управління системою надання соціальних послуг в Україні та визначено актуальні проблеми та недоліки кадрового забезпечення надання соціальних послуг в Україні та визначено напрямки вдосконалення.* (0,75 д.а.). (представлено в таких наукометричних базах даних: *Google Scholar, Index Copernicus International* (Республіка Польща), фахове видання).

3. Смирнов І.М. Моніторинг процесу надання соціальних послуг в територіальних громадах у контексті сучасної державної політики., *Публічне управління та адміністрування в Україні*, 2023, Вип.35, С. 131-136. (0,87 д.а.). (представлено в таких наукометричних базах даних: *Index Copernicus International* (Республіка Польща), фахове видання).

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

4. Koval Kristina, Alla Hrechko, Mykola Butko, Oleg Shevchenko, **Ivan Smyrnov**, and Yuliia Olyfirenko. The Modernization Approach to the Regional Processes Monitoring of the Social Services Provision in the Context of the Modern Public Policy. *International Journal of Computer Science and Network Security* 21, no. 6 (June 30, 2021): 213–221. DOI:10.22937/IJCSNS.2021.21.6.28. (1,8 д.а.). *Особистий внесок автора: запроповано складові механізму модернізації регіональних процесів надання соціальних послуг в Україні* (0,45 д.а.) (представлено в таких наукометричних базах даних: **Web of Science, Google Scholar**).

5. Khudolei Veronika, Karpenko Oksana, Tarnovska Iryna, Biriukov Iedor, **Smyrnov Ivan**. The role of budgets in strengthening the financial base of local self-governments. *Cuestiones Politicas*. 2022, no. 75 (2023-01-27): 164-179. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.11> (1,73 д.а.). *Особистий внесок автора: досліджено роль місцевих бюджетів у зміцненні фінансової бази діяльності органів місцевого самоврядування з економічної та організаційно-правової основи.* (0,45 д.а.). (представлено в таких наукометричних базах даних: **Web of Science, Google Scholar**).

Опубліковані праці апробаційного характеру:

6. Смирнов І.М. Філософська складова формування системи соціального захисту прав дітей в Україні. Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих учених «Юність науки – 2021: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства» 25-26 березня 2021 року м. Чернігів. С. 352-354. (0,12 д.а.).

7. Смирнов І. М. Реформування системи інституційного догляду та виховання дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах. Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих учених «Юність науки – 2022: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства» 15-16 травня 2022 року м. Чернігів. С. 183-185. (0,15 д.а.).

8. Смирнов І.М. Проблеми реалізації інституційного механізму державного управління системою надання соціальних послуг в Україні. *Сучасна парадигма соціально-економічного розвитку України в умовах воєнного стану* : XVIII Міжнародна науково-практична конференція : збірник наукових праць; 25 жовтня 2022 року. Чернігів, 2022. С. 88-89 (0,1 д.а.).

9. Смирнов І.М. Дослідження європейських моделей до взаємодії між державою та неурядовими організаціями у сфері соціальних послуг. Науково-практичній конференції з міжнародною участю «Національна безпека України в умовах воєнного стану» 6-8 березня 2024. Чернігів, 2024. С. 320-321. (0,1 д.а.).

8. Загальний висновок.

Дисертаційна робота Смирнова Івана Михайловича на тему «» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблематики і містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних та практичних завдань щодо реалізації механізмів державного управління системою надання соціальних послуг та розробка модернізаційної моделі системи надання соціальних послуг в Україні.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто. Роботу виконано державною мовою.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Смирнова Івана Михайловича відповідає спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), наукові публікації здобувача відповідають пункту 8 постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Дисертація Смирнова Івана Михайловича на тему «Механізми державного управління системою надання соціальних послуг в умовах децентралізації владних повноважень» може бути рекомендована до захисту у спеціалізовану вчену раду.

Д.держ.упр., проф.,
професор кафедри
менеджменту та адміністрування
НУ «Чернігівська політехніка»

І.М. Олійченко

12 квітня 2024 р.

Кандидат І.М. Олійченко
Засвідчую
Відділу кадрів М.М. Шевченко
704 20.04 р.